

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5412/2018
06.11.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Љубице Милутиновић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Обрад Пашајлић, адвокат из ..., против тужених ББ и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Немања Лукић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1976/18 од 04.07.2018. године, у седници већа одржаној 06.11.2019. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1976/18 од 04.07.2018. године у делу којим је усвојен тужбени захтев и делу којим је одлучено о трошковима поступка и предмет **СЕ ВРАЋА** другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великом Градишту П 244/17 од 01.02.2018. године одбијен је тужбени захтев тужиоца АА из ... којим је тражено да се тужене ББ и ВВ обавезу као солидарни дужници да тужиоцу на име дуга исплате износ од 25.204 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 352.100,00 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је на основу одржане расправе донео пресуду којом је одлучио о жалби тужиоца против првостепене пресуде, тако што је укинуо првостепену пресуду и одлучио да се делимично усваја тужбени захтев и обавезују тужене да тужиоцу солидарно исплате дуг у износу од 24.204 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате у року од 15 дана, а тужбени захтев одбија за износ од 1.000 евра у динарској противвредности и обавезују тужене да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 352.100,00 динара.

Тужене су против овакве пресуде другостепеног суда изјавиле благовремену и дозвољену ревизију. Другостепену пресуду побијају због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом, погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама разлога наведених у ревизији у складу са одредбом члана 408. ЗПП и установио да је ревизија тужених основана.

Ревизијом се побијана другостепена одлука којом је усвојен тужиочев захтев да му тужене исплате износ од 24.240 евра у динарској противвредности, на име повраћаја зајма. Захтев се заснива на тврдњама о учињеном зајму путем тужиочевих давања у отклањању штете настале у пожару у кући у којој су тужене живе и вршених улагања у ту непокретност, те датог у исплати купопродајне цене за возило ... у износу од 18.500 евра, које је отуђено од стране првотужене која није испунила обећање да ће тужиоцу уступити парцелу за коју је био заинтересован.

При првом саслушању у поступку, на рочишту 02.04.2015. године странке: тужилац АА (... , стар ... година), првотужена ББ (... , стара ... година) и њена мајка ВВ (... , стара ... године) као друготужена, подробно су испитане на околностима од утицаја на оцену о основаности тужбеног захтева. Изведени су и други докази. У погледу спорних чињеница првостепени суд је оценио да доказну вредност имају искази сведока ГГ, ДД и ЂЂ. По налажењу тог суда, између тужиоца и првотужене је постојала ванбрачна заједница. Њихово заједничко дете је рођено у години, а ванбрачна заједница је престала 02.02.2011. године. У децембру 2008. године догодио се пожар у кући друготужене у којој је она живела са унуком (старијом ћерком првотужене). По утврђењу првостепеног суда, тужилац је самоиницијативно финансирао санацију куће и отклањање штете, јер се сматрао одговорним за настанак штете. Касније је самоиницијативно асфалтирао тротоар испред те куће, а првотуженој је као тадашњој ванбрачној партнерки купио возило ... за ... на поклон. Уз утврђење да зајам није уговорен, као ни уступање парцеле у власништву друготужене за коју је тужилац био заинтересован, те закључак о протеклу рока у ком се може захтевати опозив поклона, првостепени суд је одбио тужбени захтев као неоснован.

Другостепени суд није прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и позивом на одредбе члана 383. став 3. и став 4. ЗПП одржао је расправу и донео овде побијану пресуду којом је тужбени захтев усвојио за износ од 25.204 евра у динарској противвредности. Чињенично стање које је другостепени суд утврдио по спорним питањима у битном је другачије од чињеничног стања утврђеног од стране првостепеног суда као суда пред којим су сви докази непосредно изведени. На расправи одржаној пред другостепеним судом изведен је доказ саслушањем тужиоца и првотужене и прочитани су искази друготужене и сведока ЂЂ, ЕЕ, ГГ и ДД. Прочитаним исказима сведока другостепени суд доказну вредност не придаје, за разлику од првостепеног суда који је поменуте сведоке непосредно саслушао и стекао уверење о истинитости чињеница о којима су сведочили. То нису неважне чињенице у расправљању о спорним питањима природе односа и давања. Кључно је да ли су давања чињена без накнаде (како тужене тврде) или као зајма са обавезом враћања (како тврди тужилац). Другостепени суд је чињенично утврђење засновао искључиво на исказу тужиоца. Критички је оценио исказ првотужене, а о прочитаном исказу друготужене оцену није дао. Селективним приступом у оцени доказа, другостепени суд је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана

374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, на коју је ревизија основано указала, а представља дозвољени ревизијски разлог по члану 407. став 1. тачка 3. ЗПП.

При опредељењу да се пред другостепеним судом понове већ изведени докази, другостепени суд је дужан да поступи у складу са одредбом члана 384. став 1. ЗПП, те на расправу позове странке и њихове пуномоћнике, као и оне сведоке за које одлучи да се саслушају. Ако држи да је првостепени суд погрешно оценио исказе појединих сведока и на исказима тих сведока засновао утврђење о каквој битној чињеници, другостепени суд треба да изведе доказ непосредним саслушањем сведока да би формирао и у оцени доказа образложио сопствено уверење. Другостепени суд је слободан да одлучи које ће сведоке да саслуша, а исказе других сведока да прочита, у зависности од садржине исказа датих пред првостепеним судом и значаја који је од стране првостепеног суда дат исказима појединих сведока. Правилност примене материјалног права се не може испитати јер другостепени није дао свеобухватну оцену о правном значају чињеница истицаних у поступку.

Тужилац је захтев за враћање зајма управио у односу на обе тужене, а засновао на тврдњама да је са првотуженом уговорио зајам, први везано за финансирање трошкова санације штете настале у децембру 2008. године и други зајам уговорио везано за исплату купопродајне цене за возило. Насупрот томе, противна страна истиче околности о међусобним односима странака, узроку избијања пожара у кући, успостављеној заједници живота између тужиоца и првотужене, рођењу заједничког детета године, трајању и престанку ванбрачне заједнице почетком 2011. године, вођењу тековинског спора и на концу тужбе поднете 19.06.2014. године којом тужилац тражи враћање новчаног износа својих давања и улагања као да је уговорен зајам и неиспуњена остала обавеза враћања зајма, што тужене поричу. Правила о терету доказивања налажу да странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање тог права (члан 223. став 2. ЗПП). То значи да тужилац сноси терет доказивања чињеничне тврдње да је уговорен зајам и обавеза враћања зајма. Чињенице које нису спорне суд узима у чињеничну подлогу своје одлуке (члан 230. став 1. ЗПП), а спорне подлежу доказивању и о њима се даје одговарајућа оцена доказа и резултата расправљања, узимањем у обзир правила о терету доказивања.

У складу са наведеним, другостепени суд треба да у поновном поступку отклони пропусте на које је указано овим решењем и донесе одлуку која ће бити заснована на ваљаним разлозима о битним чињеницама и примени материјалног права. При том, треба имати у виду да није спорно да је тужилац сносио трошкове отклањања штете проузроковане у пожару који се догодио у децембру 2008. године у кући друготужене. Спорно је да ли је тужилац проузроковао штету коју је отклонио. Уколико је тужилац штету проузроковао, својом радњом изазвао пожар, за све што је дао и учинио у отклањању последица пожара, не би имао право на накнаду. И то, независно од околности да ли су у то време тужилац и првотужена живели у ванбрачној заједници или су били у емотивној вези. Одредба члана 185. став 1. Закона о облигационим односима прописује да је одговорно лице дужно да успостави стање које је било пре него што је штета настала. У том случају, трошкови санације погађају одговорно лице и не могу се превалити на оштећене као да је у питању зајам. Евентуални споразум о зајму у

висини трошкова санације дејство би могао да произведе тек у случају ако тужилац није одговоран за штету, под условом да је такав споразум склопљен и по њему успостављена новчана обавеза која није испуњена. Закључити се може да са санацијом у вези не стоји накнадно асфалтирање тротоара испред куће друготужене, изведено ресурсима тужиоца и по његовој иницијативи. Ако је асфалтирање извршено на добротчиној основи, обавеза плаћања не настаје и не може бити сврстана у зајам. Сходно одредби члана 213 Закона о облигационим односима, добротчина давања не подлежу обавези враћања нити накнађивања вредности датог. За настанак обавезе плаћања услуге асфалтирања тротоара, потребно је да обавеза има основ у споразуму којим се конкретизује износ обавезе и рок исплате.

Надаље, није спорно да је тужилац својим новцем исплатио купопродајну цену за возило ... у износу од 18.500 евра. Возило је купљено за првотужену у марту 2009. године. Првотужена се тим возилом користила, а како је тужилац у свом првом исказу навео, тужиоцу је уступила своје возило „...“. У уступљено возило тужилац је вршио улагања. Тужилац не тврди да је возило „...“ вратио. Није спорна чињеница да је тужилац возило ... стекла и касније отуђила. Оцена о правном значају ових чињеница је изостала. Ако је у питању размена (да је тужилац возило „...“ задржао и њиме располагао као својом ствари, а новац дао за набавку другог возила првотуженој) у виду треба имати да није доказано колико износи разлика у вредности ових возила, докази о томе нису предлагани, те се не би ни могло закључити да је износ купопродајне цене од 18.500 евра био зајам учињен првотуженој, а ни да је толика вредност поклона. Спорно је пре свега да ли је у питању поклон новца за исплату цене возила или зајам, у којој висини, односно да ли постоји обавеза враћања, а што ће другостепени суд изнова ценити, у зависности од чињеница које утврди на основу доказа предложених до закључења главне расправе пред првостепеним судом. По чињеници да је тужилац био заинтересован да му се уступи парцела на којој право власништва има друготужена, не може се закључити да је зајам уговорен у међусобном односу странака, односно закључити да је зајам невраћен. Овим питањима суд ће посветити пажњу и при поновном пресуђењу одлуку засновати на одговарајућим материјалноправним разлозима.

На основу изнетог, Врховни касациони суд је применом члана 415. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Љубица Милутиновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић